NR. 2. ŚRODA 19 LIPCA. 1911.

DZIENNIK XI. ZJAZDU

LEKARZY I PRZYRODNIKÓW POLSKICH W KRAKOWIE

Członkowie Zjazdu otrzymują „Dziennik“ bezpłatnie. Nadto nabywać można „Dziennik“ w Biurze dzienników J. Hopcasa i A. Salomonowej (Sławkowska 2) po 30 hal. za zeszyt.

Otwarcie Zjazdu.

Wczoraj przedpołudniem odbyło się uroczyste otwarcie Zjazdu w sali Teatru Starego, wypełnionej do ostatniego miejsca także na galeryi. Pierwsze miejsca zajęli przedstawiciele duchowieństwa, rządu, narodów pobratymczych, całego szeregu Towarzystw naukowych, korporacyi i instytucyi. Na estradzie zajęli miejsce członkowie prezydyum komitetu gospodarczego Zjazdu. Pierwszy zabrał głos prezes prof. Nowak i przemówił w następujące słowa:

Mowa prof. Nowaka.

Dostojne Zgromadzenie?

Po raz drugi w niedługim przeciągu czasu nie spełniły się nasze nadzieje. IX Zjazd przygotowany do Poznania, odbył się w Krakowie. Obecny, XI z rzędu — sądziliśmy — cieszyliśmy się, że odbędzie się w Warszawie. Ułuda była krótka, rozczarowanie gorzkie i podobnie jak IX i obecny Zjazd odbyć się musi w tej części Polski.

Twardą koniecznością ograniczone są nasze Zjazdy do dwóch jedynie miast, do Krakowa i do Lwowa, z wielką ogólną naszą szkodą, a ograniczone niesłusznie. Jakież bowiem niebezpieczeństwo i dla jakiej potęgi wyniknąć może z tego, gdy się zjadą uczeni polscy celem porozumienia się w zagadnieniach naukowych nad któremi pracują, celem omówienia zawodowych kwestyi lekarskich i doniosłych problemów sanitarnych! Obawa to płonna, podyktowana raczej nieczystem sumieniem tych co się tego święta nauki polskiej obawiają.

Zjazdy nasze nie są nowością; wyrobiły sobie już przez te pół wieku przez które peryodycznie się powtarzają swoją trwałą i chlubną tradycyę i nie zbłądzę, jeżeli na wstępie sięgnę myślą do ich twórcy niezapomnianej pamięci Adryana Baranieckiego, którego spiżowe rysy za inicyatywą IX-go Zjadu spoglądają na nas ze ścian sali posiedzeń naszego Towarzystwa Lekarskiego, dając świadectwo prawdzie, że myśl zrodzona z miłości Ojczyzny i z miłości nauki trwa i potężnieje, jak potężnieją nasze Zjazdy, które ze skromnych początków wzrosły do poważnej liczby przeszło tysiąca uczestników.

A kiedy jesteśmy przy wspomnieniach, to starym obyczajem wspomnijmy o tych naszych mężach uczonych, których zabrała śmierć nieubłagana i których brak pośród nas odczuwamy dziś boleśnie. A więc brak znanego całej Polsce uczonego Henryka Hoyera, byłego profesora szkoły Głównej, męża wielkiej nauki, niezwykłego umysłu i serca. Do ostatniej niemal chwili życia pracował twórczo, organizował około siebie badaczy i budził w nich szlachetne pragnienie wiedzy.

Brak znakomitego chemika, Prof. Stan. Kostaneckiego, którego przedwczesna śmierć jest prawdziwym ciosem nietylko dla polskiej, ale i dla nauki wogóle.

Zmarł zasłużony uczony, profesor naszej Wszechnicy Szczęsny Kreutz.

Straciliśmy wybitnego matematyka Wład. Gosiewskiego, znakomitego chemika Juliusza Brühla i wielu innych. Przez powstanie Zjazd uczcił ich pamięć.

Kongresy naukowe są niejako rewią dającą przegląd osiągniętych wyników, stwierdzającą postęp i rozwój danych gałęzi wiedzy, odsłaniającą słabsze miejsca, które zdwojonej wymagają pracy twórczego umysłu ludzkiego.

Zjazdy nasze są lekarsko-przyrodnicze, bo nauki lekarskie nie są niczem innem, jak tylko odłamem nauk naturalnych i im wyższy osiągają rozwój, tem więcej stają się przyrodniczemi, tem bliższe są nauk ścisłych. To oddawna przewidziano i dlatego peryodyczny przegląd tych dwóch spokrewnionych z sobą dziedzin naukowych odbywa się u nas od samego początku Zjazdów wspólnie pod jednym dachem.

Od ostatniego Zjazdu upłynęło lat pięć — okres w życiu człowieka niezbyt długi a zupełnie już krótki odnośnie do wiedzy i do badań. A mimo to i w tym krótkim przeciągu czasu zaszła niejedna ważna zmiana tak na polu nauk naturalnych jak i lekarskich — niejedna wykryta została prawda — niejedna doniosła zagadka rozwiązana. Ostatnie pięć lat nie tworzą jakiegoś zamkniętego w sobie odrębnego okresu, należą jednak do tej wspaniałej epoki znakomitego rozwoju nauk przyrodniczych i lekarskich, w której już za naszej pamięci i w naszych oczach dokonało się przewartościowanie różnych wartości i która stworzyła nowe nieprzeczuwane w najśmielszych marzeniach warunki bytu a na przyszłość daje zawrotne niemal perspektywy.

Nauki przyrodnicze to sprawiły, że dzisiejsze warunki życia tak osobistego, jak i społecznego choć bardziej skomplikowane, niemniej jednak stają się łatwiejsze a dobrobyt dostępniejszy i więcej ogólny. Rozwój nauk lekarskich dał nam zwiększone bezpieczeństwo życia i zdrowia, tych nieocenionych dóbr ludzkości. To też wszystkie cywilizowane narody zaopiekowały się troskliwie naukami przyrodniczemi i lekarskiemi i usilnie je popierają, bo wiedzą, że są one poniekąd stwórcami ich potęgi i pomyślności; oparte bo-

wiem na obserwacyi i na experymencie operują dziś ścisłemi danemi a rezultaty czynionych tu odkryć mających często pozornie czysto teoretyczne znaczenie, dają niejednokrotnie początek doniosłym praktycznym korzyściom, zmieniającym nieraz współczesne formy bytu.

Trzeba wiedzieć i stwierdzić to należy, że najdonioślejsze w swych praktycznych skutkach odkrycia dokonywują się w warsztatach uczonych, z których nakształt delikatnej przędzy ulatują na świat subtelne i nieważkie pozornie prawdy naukowe, które jednakowoż rychło zmieniają i przekuwają rzeczywistość a ważą nieraz niezmiernie w życiu narodów.

Należy stwierdzić, że więcej niż zwycięskie wojny rozwój nauk przyrodniczych w najszerszem tego słowa znaczeniu, zdolen jest zapewnić ludom przewagę i siłę. Podnieść to musimy tak głośno, aby nas słyszał cały naród, że do jego odrodzenia, do jego rozwoju, a nawet do jego exystencyi jest rzeczą konieczną, aby brał silny udział w tym żywiołowym ruchu przyrodniczym, jaki dziś obu półkulami owładnął. Trzeba abyśmy wiedzieli, iż nie wystarczy brać to, co inni zrobili i nic za to nie dawać i że pierwszym warunkiem możności korzystania z rezultatów, które osiągnęli inni, jest wspólna z nimi praca twórcza na wielkim warsztacie nauk przyrodniczych. Wszelka bierność przynosi śmierć.

Musimy to zrozumieć i wmyślić się w tę prawdę, że nie dla samego tylko honoru narodowego winniśmy brać jak najżywszy udział w ogólnej pracy cywilizacyjnej, ale że nakazuje nam to nasz egoizm narodowy, że są tu w grze motywy sięgające samych korzeni naszego bytu; bez znajomości bowiem dokładnej naturalnych warunków wśród których żyjemy, i bez zdolności opanowania ich przy dzisiejszych skomplikowanych warunkach istnienia, nie może być mowy nie tylko o wzmocnieniu się, ale wogóle o bycie.

Pielęgnowanie nauk przyrodniczych ma jeszcze jednę ważną stronę, to jest wpływ wychowawczy. Daje ono bowiem młodym pokoleniom zwiększoną zdolność obserwacyjną a zatem i łatwiejsze oryentowanie się w realnych warunkach życia, a co za tem idzie tworzy pokolenia silniejsze w walce o byt i lepiej do niej uzbrojone. Popieranie zatem nauk przyrodniczych i lekarskich i oddawanie się im z zapałem jest jednym z naszych obowiązków — jest jednem z naszych przykazań narodowych.

Nie można też powiedzieć, aby one były u nas w zaniedbaniu, bo jeżeli uwzględnimy warunki w których się znajdujemy, gdzie dwie dzielnice z przeważającą częścią narodu są niemal wyłączone od pracy na tem polu, albo mogą w niej brać udział jedynie w jak najtrudniejszych warunkach, to musimy przyznać, a poświadcza to choćby tylko bogaty i poważny program naszego Zjazdu, że robimy nie mało i bierzemy niepośledni udział w światowym koncercie rozwoju nauk przyrodniczych i lekarskich. Że zaś usiłowania nasze znajdują oddźwięk i zrozumienie w całym narodzie, świadczy o tem obecność na dzisiejszej uroczystości przewielebnego dostojnika kościoła, obecność reprezentantów wysokich władz tak państwowych jak krajowych oraz prezydum miasta, a wreszcie i obecność wielu znakomitych i zasłużonych mężów, co wlewa w nas Panowie otuchę, bo wiemy, że nie jesteśmy sami, że z nami są czynniki miarodajne, że z nami jest naród chcący żyć i rozwijać się.

Rozwój jednak nauk przyrodniczych, czy lekarskich, jak i wszelkich umiejętności w ogóle, możliwy jest jedynie wtedy, gdy sam byt narodowy i jego najważniejsze podstawy nie są zagrożone, gdy wolno czuć i myśleć po swojemu i gdy nie skrępowane jest używanie ojczystego języka, tego najdroższego organu życia narodowego. Pod tym względem nie wszyscy jednako jesteśmy wyposażeni, i my mieszkańcy państwa Habsburgów mozemy się czuć szczęśiwymi, że nietylko nie jesteśmy uważani za wrogów państwa, ale owszem wciągnięci w szeregi twórczych czynników państwowych w równej mierze ponosimy i obowiązki wiernych państwa obywateli, jak korzystamy z jego opieki i siły. To też we wszystkich donioślejszych chwilach naszego życia narodowego myśl nasza zwraca się z wdzięcznością ku temu, którego opiece i łasce zawdzięczamy w znacznej części prawa pod których protekcyą żyjemy i które zapewniają nam normalny rozwój narodowy. Umiemy to ocenić i nie zaniedbujemy żadnej sposobności aby nasz wdzięczny głos doszedł do wysokości tronu, i tak jak na poprzednich Zjazdach, tak i teraz wzywam Panów, abyście zechcieli uczcić tego Monarchę, w którego dzierżawach jedynie dozwolone są nasze Zjazdy polskich lekarzy i przyrodników i wraz ze mną wznieśli okrzyk: Jego Cesarska Mość Franciszek Józej I-szy, nasz sprawiedliwy Monarcha i Król niech żyje!

Zjazdy nasze są zjazdami zawodowemi i obradować będziemy jedynie nad sprawami dotyczącemi nauk przyrodniczych i lekarskich. Ale mimo to, a także i właśnie dla tego mają one dla nas wielkie znaczenie narodowe. Podzieleni łączymy się, tworzymy choć na krótko jedną całość, obradujemy nad wspólnem dobrem, następuje wymiana nietylko myśli, ale i uczuć. Toteż mało które polskie miasto tak się nadaje do przyjęcia naszych Zjazdów, jak właśnie Kraków, gdzie w mogiłach Wandy i Krakusa mamy świadków zamierzchłych, legendarnych dziejów naszej ojczyzny, gdzie kopiec Kościuszki opowiada nam krwawe, porozbiorowe wysiłki a na kamiennych sarkofagach wawelskiej katedry śpią spiżowe postaci ojców ojczyzny. Cieszymy się tedy z całego serca, że możemy Was dostojni i kochani goście, którzy tu jesteście u siebie, powitać wśród tych starożytnych murów, tak Was, którzy przybywacie z nad Gopła czy z pod Kruszwicy, jak was, którzy zamieszkujecie łzami i krwią przesiąkłe ziemie nad Wisłą, nad Niemnem czy nad Bugiem. Cieszymy się, że możemy powitać przedstawicieli bratnich nam narodów, którzy raczyli swoją obecnością zaszczycić nasz Zjazd i w ten sposób zadokumentować naszą wspólność plemienną i pokrewieństwo kultury. Cieszymy się, że możemy powitać szlachetnego syna narodu rosyjskiego; obecność jego wlewa w nas nadzieję, że tacy, jak on, będą tam kiedyś w większości (żywe oklaski).

Cieszymy się, że podzielić się możemy z Wami naszą wiarą w przyszłość lepszą, bo pomniki naszej wielkiej przeszłości, w pośród których żyjemy, dodają nam otuchy i hartu i zaprawdę możemy my Krakowianie zawołać do Was słowami poety:

Ktokolwiek jesteś z polskiej ziemi
i smucisz się i czoło kryjesz,
z rękoma w tył załamanemi,
biadasz-przybywaj tu-odżyjesz!

Odżyjemy-wzmocnimy się-zrobimy przegląd naszej pracy, naszych zdobyczy duchowych, porachujemy się z sobą ściśle i trzeźwo, ustalimy niejedną wątpliwą kwestyę, rozrozstrzygniemy niejedno dręczące pytanie. Pewne okresy pracy zostaną zamknięte, otwarte zaś nowe drogi i nowe horyzonty, wyjdą nowe apele i nowe hasła do dalszej twórczej pracy, a ztąd wyrosną nowe siły i nowe wzmożenie się. W tej nadziei i z tem przeświadczeniem w imieniu Komitetu gospodarczego składam Zjazdowi serdeczne życzenia bogatych w plon obrad i ogłaszam XI Zjazd lekarzy i przyrodników polskich jako otwarty.

Przemówienia reprezentacyjne.

Szereg ich rozpoczął szef sekcyi JE. Dr. Ludwik Ćwikliński. Powitał Zjazd imieniem rządu a szczególnie ministerstwa oświaty, tego działu administracyi państwowej, do którego należą sprawy nauk. Zlecenie swe spełnia z uczuciem szczerego zadowolenia, już z tego osobistego względu i przez pamięć tego, że przed 17 laty, jako rektor Wszechnicy lwowskiej witał VIII Zjazd lekarzy i przyrodników polskich we Lwowie i otwierał nowo założony Wydział lekarski Uniwersytetu lwowskiego. JEksc. stwierdził dalej, że władze centralne a szczególnie minister oświaty, z całą życzliwością i pieczołowitością odnoszący się do wszystkiego. co nauk dotyczy, uważnie śledzić będą przebiegu obrad krakowskiego kongresu (oklaski). JEksc. życzył jak najlepszego wyniku obrad dla dobra nauki i dla dobra społeczeństwa (żywe oklaski).

Poseł Dr. Bernadzikowski złożył życzenia im. Wydziału krajowego, Dr. Lachowicz im. c. k. Namiestnictwa.

Wiceprezydent Dr. Szarski przemówił imieniem prezydyum m. Krakowa, podnosząc działalność gminy krakowskiej na polu zdrowotności publicznej. Osobny ustęp przemówienia poświęcił mowca powitaniu imieniem Krakowa przybyłych na Zjazd gości słowiańskich. Mówił potem prof. Dr. Zoll (starszy) im. Akademii Umiejętności a rektor Dr, Witkowski piękną przemowę wygłosił imieniem Wszechnicy Jagiellońskiej i upoważniony — przez szereg Towarzystw nakowych polskich.

Radca dworu prof. Dr. Hlava przemówił imieniem czeskiej Akademii Umiejętności, Wydziału lekarskiego czeskiego uniwersytetu w Pradze, pism lekarskich czeskich i ogółu czeskich lekarzy w Czechach, na Morawach i Śląsku. Podniósłszy wysoki stan kultury polskiej, wskazał, że ogólne Zjazdy naukowe za granicą niejako się przeżyły; nie stały się jednak takiemi dla Słowian, dla których mają znaczenie wspólności plemiennej. Zakończył okrzykiem: Niech żyje kultura polska? Niech żyje polska wiedza (długotrwałe oklaski).

Imieniem T-wa naukowego ruskiego im. Tarasa Szewczenki i T-wa lekarskiego ukraińsko-ruskiego przemawiał Dr. Ozarkiewicz. Oddawszy należny pokłon Wszechnicy Jagiellońskiej, wskazał na pragnienia Rusinów, aby utworzony został Uniwersytet ruski. (Żywe oklaski).

Dr. Tkalcicz z Zagrzebia złożył życzenia imieniem Chorwatów. Piękną przemowę zakończył następującym zwrotem polskim: »Cieszę się, że mogę czerpać wiedzę z czystego zdroju polskiej nauki. Niech żyje polska nauka i kultura! (Oklaski).

Prof. Bechterew z Petersburga wyraził radość, że może brać udział w kongresie polskim. Z językiem polskim zapoznał się, gdy był na zesłaniu w Permie i odtąd język ten całem sercem polubił. Wspomniał o uczonych polskich Mierzejewskim i Balińskim, którzy działali w Petersburgu, i wyraził nadzieję, że nastanie dzień pojednania, jak po ciemnej nocy, nastaje świetlany ranek. Daj Boże spotkać się w granicach Rosyi w lepszych warunkach. (Huczne oklaski).

Na tem wyczerpano porządek przemówień, poczem sekretarz generalny prof. Bruner odczytał nadeszłe telegramy i spis reprezentacyj.

Delegacye.

JE. Dr Ludwik Cwikliński Delegat c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty w Wiedniu.

Radca Dworu Dr Tadeusz Pilat i poseł Dr Bernadzikowski — przedstawiciele Wydziału Krajowego we Lwowie.

Dr Władysław Gajkiewicz, Dr Alfred Sokołowski Delegaci Towarzystwa lekarskiego Warszawskiego.

Dr Józef Jaworski, Dr Witold Szumlański Delegaci Warszawskiego Stowarzyszenia lekarzy.

Radca Dworu Prof. Dr Fryderyk Zoll Delegat Akademii Umiejętności w Krakowie.

Radca Dworu Józef Horoszkiewicz, Aleksander Adelmann Delegaci Krakowskiego Towarzystwa technicznego.

Prof. Dr Julian Nowak, Prof. Dr Stefan Jentys Delegaci c. k. Towarzystwa Rolniczego Krakowskiego.

Dr Stefan Schoengut Delegat Izby lekarskiej zachodnio-galicyjskiej.

Dr Ernest Bandrowski Delegat Rady miasta Krakowa.

S. Suchocki Delegat Wydziału przyrodników Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu.

Dr Heliodor Święcicki Delegat Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu.

Dr Ludwik Łukowski Delegat Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie.

Dr Ludwik Guranowski, Dr Józef Zawadzki Delegaci »Medycyny i Kroniki lekarskiej« w Warszawie.

Jan Tur Delegat Towarzystwa naukowego warszawskiego.

Dr Ferdynad Obtułowicz Delegat Towarzystwa hygienicznego we Lwowie.

Prof. Dr Kazimierz Twardowski DelegatT owarzystwa Nauczycieli Szkół wyższych we Lwowie.

Rektor Prof. Stanisław Królikowski Delegat Akademii Weterynaryi we Lwowie.

Prof. Dr Eugeniusz Romer Delegat Polskiego Towarzystwa przyrodników im. Kopernika we Lwowie.

Prof. Dr Maryan Smoluchowski Delegat Towarzystwa dla popierania nauki polskiej we Lwowie.

Prof. Dr Józef Siemiradzki Delegat Muzeum im. Dzieduszyckich we Lwowie.

Prof. Józef Mikułowski-Pomorski Delegat c. k. Gal. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie.

Prof. Dr Włodzimierz Sieradzki, Doc. Dr Józef Hornowski Delegaci Towarzystwa lekarskiego lwowskiego.

Radca Franciszek Ponicki, Jan Mglej Delegaci Towarzystwa gal. lekarzy weterynaryjnych we Lwowie.

Dr Eugeniusz Ozarkiewicz Delegat Ruskiego Towarzystwa lekarskiego we Lwowie.

Prof. Dr Hilary Schramm Delegat Krajowej Rady Zdrowia we Lwowie.

Prof. Dr Tadeusz Godlewski Delegat Szkoły Politechnicnej we Lwowie.

Prof. Dr Henryk Kadyi Delegat Senatu Uniwersytetu we Lwowie i Wydziału lekarskiego Uniwersytetu we Lwowie.

Prof. Dr Hlava Delegat Czeskiej Akademii Umiejętności w Pradze, Czeskiego Uniwersytetu w Pradze, Wydziału lekarskiego Czeskiego Uniwersytetu w Pradze.

Prof. Dr Antoni Vesely, Prof. Dr Rudolf Kimla Delegaci Spolku Českych Lekařů w Pradze.

Prof. Dr Juliusz Stoklasa Delegat Czeskiej Szkoły Politechnicznej w Pradze.

Dr Zlatko Tkalcic Delegat Towarzystwa przyrodniczego w Zagrzebiu.

Prezydyum Zjazdu.

Następnie prezes komitetu prof. Nowak zaproponował następujący skład prezydyum:

Prezes rzeczywisty:

Dr. Heliodor Święcicki z Poznania.

Wiceprezes:

Dr. Wład. Gajkiewicz z Warszawy.

Sekretarze:

Dr. P. Gantkowski z Poznania i Dr. Ludwik Łukowski z Wilna.

Prezesi honorowi:

Prof. Baranowski z Warszawy,
Prof. Dickstein »
Dr. Jaworski »
Prof. Kosiński »
Dr. Sokołowski »
Prof. Gluziński ze Lwowa.
Prof. Mars »
Prof. Nussbaum »
Dr. Ozarkiewicz »
Prof. Radziszewski »
Prof. Rydygier »
Prof. Twardowski »
Prof. Hlava z Pragi
Rektor Stoklasa »
Dr. Tkalcić z Zagrzebia.

Prezes Dr. Święcicki podziękował w serdecznych słowach za zaszczyt, poczem zaprosił prof. Romera do wygłoszenia odczytu.

O krajobrazie.

Treść odczytu

Prof. Dr E. Romera.

»Nauka, filozofia, sztuka idą rozbieżnemi drogami, dążą jednak do jednego celu — do poznania« — temi słowy rozpoczął prelegent swój odczyt, w którym skreślił pokrótce wszystko, co powiedzieli dzisiaj o krajobrazie artyści oraz uczeni geografowie i filozofowie razem, zanim te wyniki ich badań doprowadziły do panującej dzisiaj teoryi peneplleny. Bieg myśli wytycznych tej pracy, stwierdzających zarazem wypowiedziane na początku słowa był następujący:

Początkowo długie minęły wieki wysokiej nawet i różnorodnej kultury ludzkości, nie zostawiając ani w literaturze, ani w malarstwie żadnego wyraźnego śladu zrozumienia krajobrazu. Jednakże dowodów odczuwania jego piękności w tych epokach dostarcza wymownych umieszczanie teatrów Grecyi, świątyń Grecyi, Egiptu, Japonii, Chin, Tybetu w nowszych czasach klasztorów największy wpływ wywierających w najbardziej uroczych zakątkach przyrody. Lecz dopiero wieki nowsze przyniosły nam prawdziwe krajobrazu poznanie.

Pierwsze kroki jednak na tem polu zrobiła nie nauka związana bardziej metodami, uwarunkowanemi ogólnym kierunkiem swojego okresu, lecz sztuka. Gdy jeszcze mężom uczonym renesansu wydawałoby się niemożliwem zajmować tak błahym przedmiotem, jak elementy krajobrazu, już Tician, Perugino, J. A. Koch, Rembrandt, Ruyschel (osobno stoi wyprzedzający ich wszystkich japończyk Hokusai), wreszcie najgenialniejszy może pejzażysta, angielski Türner odkryli intuicyą malarskiej wizyi nietylko kształty i formy zjawisk, lecz wszelkie niemal prawa rzeźby krajobrazowej. Wreszcie artysta i esteta-myśliciel zarazem Ruskin oraz jego ukochany uczeń Collingwod położyli wprost nieocenione zasługi dla geologji zarówna jak geografii naukowej.

Niektóre z tych zdobyczy sztuki wykazała nauka przedewszystkiem w dziedzinie kartografii krajobrazowej, która jednak pomimo potężnego prądu ku poznaniu tajemnic przyrody górskiej i krajobrazu, wznieconego wiekopomnemi podróżami de Saussura, nawet w dziełach tak znakomitych skądinąd w tej dziedzinie uczonych, jak tenże de Saussure i nasz Staszic, autor »Ziemiorodztwa« nie potrafiła wyjść po za ówczesne szablony pojęciowe. Pomimo jednak tej niemożności czy nieumiejętności natychmiastowego wykorzystania wszystkich jego zdobyczy, nauka o krajobrazie widzieć musi w malarstwie, osiągającem je drogą bezpośredniego odczucia, zarówno w kierunku syntetycznym jak analitycznym swego godnego poprzednika.

Znacznie mniejsze ma w tym kierunku zasługi i choć utwory u nas n. p. Mickiewicza, Słowackiego, Nowickiego, później Witkiewicza wiele dostarczyły plastycznych obserwacyj kształtów przyrody, to jednak ostatecznie najwymowniejszym wyrazem zachwytu i odczucia wobec wspaniałości natury jest u artystów słowa, pełne podziwu — milczenie. Nic tu dziwnego, analiza bowiem, zarówno malarska, jak przedewszystkiem poetycka ma inne jednak cele, niż naukowa; barwy i formy, które dla pierwszej są celem, dla drugiej są tylko środkiem i drogą, która wiedzie do ostatecznego celu odkrycia genezy zjawisk. Stąd też już w pierwszem nieraz stadyum obserwacya uczonego różnić się musi od obserwacyi artysty.

Klasycznym wzorem takiego genialnego obserwatora naukowego jest niedoceniony może u nas, jako uczony przyrodnik, Staszic, który pierwszy też ze swoich obserwacyj umiał wyprowadzić pewną syntezę, czyniąc ją podstawą dedukcyi, snującej się przez jego znane »Ziemiorództwo«. Mamy tam znakomite przykłady genetycznego pojmowania krajobrazu, godne współczesnego geografa.

Jednakże wspaniały przykład Staszica, to jedno z nielicznych *lucidum intervallum*; pozatem panował w nauce o krajobrazie chaos, który uporządkowało dopiero wprowadzenie do niej ścisłej klasyfikacyi typów i form krajobrazu i odpowiadającej jej terminologii. Początek pracom na tem polu położył Ch. Darwin swoimi klasycznymi badaniami nad rafami koralowemi i ich genetyczną klasyfikacyą, których konieczną konsekwencyą poprostu była n. p. teorya wynurzenia się dna Pacyfiku.

Raz wskazana ta metoda wywołała ruchliwą czynność naukową na polu badania krajobrazu, której wynikiem było

współczesne poznanie jego prawa. Metodzie tej i potężnym środkom, jakie daje współczesna technika, z jednej strony, a z drugiej poznaniu tych praw, które pozwalają oryentować się w chaosie obserwacyj nawet poraz pierwszy ukazujących sie nam zjawisk — zawdzięczamy wszystkie dzisiejsze zdobycze naszej nauki.

Bodaj pierwszą z tych zdobyczy była teorya szarjażu górskiego, tak z początku potępiana przez geologów, która później tyle światła rzuciła na tajemnice struktury gór; i tu znowu wkracza i pierwsze zasługi kładzie sztuka w osobach wspomnianych już Collingwosda i Ruskina, którego dzieło o Alpach rozwijające jego poglądy na procesy i prace lodowców — to prawdziwy wspaniały poemat naukowy, źródło twórczej syntezy geograficznej!

Lecz dzisiejsza geografia choć niezmiernie wiele tym poprzednikom swoim zawdzięczająca datuje się dopiero od połowy lat osiemdziesiątych. Opiera się ona na materyale porównawczym, doskonałością techniczną i rozmiarami przenoszącymi wielokrotnie materyały dawnej nauki, a świetny rozwój kartografii specyalnej, w której świecą imiona Noe i Margerie, Salisbury i Atwood, Berthaut i Schradera, daje szerokie i głębokie podstawy studyum krajobrazowego.

W pracach też doświadczalnych Noe i Margeri'ego, a obserwacyjnych Philippsona (intuicyjnie zbliżyli się do ich drogi wcześniej Oskar Peschel i nasz Kołłątaj) bierze swój początek współczesna teorya genezy dolin, podług której jest ich całe ukształtowanie dziełem wody płynącej, jej żłobienia w kierunku pionowym i bocznym. Żłobienie to wraz z czynnością osadową w osi doliny reguluje jej spadek w kierunku jego stałego obniżania, dopóki woda nie usunie wszelkich przerw i nierówności, a profit podłużny doliny nie przyjmie doskonałej, choć matematycznie nie dającej się wymienić formy krzywej erozyjnej. To jest okresem zupełnej dojrzałości doliny, po której następuje zgrzybiałość; lecz w tem stadyum dolina staje się znów młodą pod wpływem ruchów skorupy, przecinających w poprzek jej bieg i tak przechodzić może cały szereg cyklów od młodości do starości. W ten sposób zbiorowej, długotrwałej pracy różnorodnych sił erozyjnych, dążących niezmiennie do doprowadzenia każdego najpotężniejszego krajobrazu do stanu lekko falistej prawie równiny, penepleny, przeciwdziała w interesie odmłodzenia krajobrazu inna potężna siła, ciągłe podnoszenie się lub obniżanie lądu, o którem poucza nas doświadczenie. Musiało tu, obok ruchów skorupy przeważnie linearnych, tworzących góry łańcuchowe, powstać nowe pojęcie ruchów skorupy płaszczyznowych, *en bloc*, t. zw. epeirogenicznych.

Tak morfologicznemi metodami, zainicyonowanemi przez wzmiankowanych Philippsona, Noe, Margeri'ego a w całości stworzonych przez badaczy amerykańskich: Powella, Dultona, Gilberta, a przedewszystkiem Davèsa, wszedł problem krajobrazu na zupełnie nowe tory; studyum krajobrazowe w obecnem swem stadyum wprawdzie posługuje się metodami chronologii geologicznej, ale też służy geologii, jako sprawdzian jej wyników. Kierunek ten i metoda szkoły amerykańskiej szybko wtargnęły we wszystkie warsztaty pracy geograficznej i odbyły pochód zwycięzki, w tym stopniu mało chyba w historyi nauk znany.

Ale ten świetny stan kryje w sobie pewne niebezpieczeństwa; teorya penepleny, która wskutek tego, że wszystkie studya żadnej w niej szczerby wybić nie zdołały, stała się prawie dogmatem, niekiedy drogą narzucanej z góry syntezy zamykać może badaczom oczy na fakty z nią się nie zgadzające. To też niech służy motywem, aby w ich szeregi geografia na obecnych swych dostojnych wyżynach przyjmowała wybranych tylko pracowników.

Informacye.

Zwiedzanie Krakowa.

Dnia 19 lipca środa, godz. $9^1/_2$ rano, punkt zborny w Rondlu bramy Floryańskiej:

Zwiedzanie Muzeum XX. Czartoryskich, Domu im. J. Matejki, kościoła N. P. Maryi popołudniu godz. 3-cia punkt zborny w dziedzińcu biblioteki jagiellońskiej: Zwiedzanie kościoła św. Anny, Collegium novum, Muzeum im. Czapskich. Końcowy punkt wycieczki w kawiarni Michalika godz. $5^1/_2$.

Dnia 20 lipca czwartek, godz. $9^1/_2$ rano punkt zborny przed katedrą na Wawelu:

Zwiedzenie katedry, skarbca i zamku, kościołów Bożego Ciała, św. Katarzyny i starej synagogi, popołudniu, godz. 3-cia, punkt zborny przed kościołem św. Piotra. Zwiedzanie kościołów św. Piotra, OO. Franciszkanów, Dominikanów, św. Krzyża, św. Floryana, Izby handlowej.

* * *

Wspólna fotografia. Jutro (we czwartek, o godzinie 3 popołudniu na dziedzińcu Biblioteki Jagiellońskiej (Św. Anny 8) odbędzie się wspólna fotografia uczestników Zjazdu. Pożądany liczny udział.

* * *

Wycieczki.

Komitet gospodarczy XI. Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich urządza dla uczestników Zjazdu dwie wycieczki: jednę do Wieliczki, drugą do Zakopanego. Program ich jest następujący.

Wycieczka do Wieliczki: Wyjazd z Krakowa w piątek o godzinie 1·30 popołudniu. W Wieliczce nastąpi zwiedzenie kopalni rzęsiście oświetlonej, poczem powrót do Krakowa o godz. 5·30.

Wycieczka do Zakopanego: Wyjazd z Krakowa w nocy z piątku na sobotę o godz. 12·07, przyjazd do Zakopanego w sobotę o godz. 6·22 rano. Zwiedzenie Zakładu wodoleczniczego Dra Chramca i śniadanie w zakładzie. Wyjazd furkami do Sanatoryum dla chorób piersiowych Dra Dłuskiego, zwiedzenie Sanatoryum i obiad tamże. Powrót do Krakowa w sobotę o godz. 5·15 popołudniu, przyjazd do Krakowa o 11·09 w nocy.

Ewentualne wycieczki do doliny Kościeliskiej, Morskiego Oka pozostawia Komitet inicyatywie prywatnej.

Koszta wycieczek, które uiścić należy przy zgłoszeniu uczestnictwa są następujące: Do Wieliczki Koron 3 (trzy Korony); do Zakopanego Koron 30 (trzydzieści).

Zgłoszenia na uczestników przyjmuje w Collegium novum Biuro wycieczkowe Zjazdu we wtorek 18. lipca i środę 19 lipca od 11—1. w południe.

* * *

Wystawa przyrządów Prof. Olszewskiego do skraplania gazów otwarta będzie 19, 20, 21 b. m. od g. 3—5 w I. Zakładzie chemicznym Jagiellońska 22. Demonstracye będą się odbywały od 4—5. Wstęp wolny dla członków i uczestników Zjazdu.

*
* *

Polskie Tow. lekarskie w Kijowie reprezentuje na Zjeździe Dr Trzebiński, redakcyę »Gazety lekarskiej« Dr A. Puławski, lwowskie Tow. ginikologiczne Dr Schellenberg.

*
* *

Zwiedzanie zakładu dezynfekcyjnego, baraku Döckerowskiego i Domu izolacyjnego odbędzie się we czwartek dnia 10 lipca. Punkt zborny: Krakowska strona mostu podgórskiego o godz. $5^1/_2$ popoł. (dojazd tramwajem Nr. 1 lub 2).

Osoby, chcące brać udział w zwiedzaniu wodociągu na Bielanach, półkolonii w Parku Jordana i tanich ogrodków, zechcą się podpisać na arkuszach, znajdujących się w Collegium novum, aby komitet mógł zamówić odpowiednią ilość fiakrów, względnie wozów tramwajowych.

Zwiedzanie wodociągu miejskiego na Bielanach odbędzie się w piątek dnia 21 lipca b. r. Punkt zborny przed Collegium novum o godz. $4^1/_2$ popołudniu. Koszta fiakrów ponoszą uczestnicy wycieczki. (Fiakry będą zamówione). Lista zgłaszań będzie zamknięta w piątek o godzinie 12 w południe.

Zwiedzanie tanich ogrodków i półkolonii w parku Jordana odbędzie się we czwartek dnia 20 lipca b. r. Punkt zborny w rynku głównym obok pomnika Mickiewicza o godz. 1 w poł. Lista zgłaszań będzie zamknięta we czwartek o godzinie 11 przed południem.

*
* *

Zwiedzenie fabryki środków opatrunkowych mag farm. Dobrowolskiego w Podgórzu odbędzie się we czwartek o godzinie 4-ej pop. Punkt zborny przy aptece prezesa gremium p. Łuczki na rynku w Podgórzu.

Sprawa Zjazdu hygienistów polskich. W poniedziałek 20. VII. o godz. 8 wieczór odbyło się posiedzenie grona osób zajmujących się sprawami hygienicznymi w Polsce, w celu utworzenia organizacyi Zjazdów hygienistów polskich. Obrady zagaił i prowadził kol. Dr J. Polak z Warszawy.

Z zaproszonych przybyło 20 osób i wśród żywej wymiany zdań, w której zabierało głos i prezydyum Tow. technicznego w Krakowie, zgodzono się na potrzebę a nawet konieczność urządzenia Zjazdów hygienistów, potrzebę uznaną zresztą i przez X. Zjazd lek. i przyr. we Lwowie. Zgodzono się dalej na to, że I. Zjazd hygien. polskich powinien się odbyć we Lwowie lub Krakowie w r. 1913. Celem ostatecznego wyboru miejsca, czasu i wypracowania programu Zjazdu wybrano komitet, w którego skład weszli: Wydział Tow. hygienicznego lwowskiego, Prezydyum Tow. technicznego w Krakowie i koledzy Polak, Bujwid, Janiszewski, Nitsch.

*
* *

Zarząd sekcyi zdrowotności publicznej zawiadamia, że kol. Dr L. Bier (Kraków) nie może mieć z powodu nagłego wyjazdu z Krakowa zapowiedzianych na czwartek rano odczytów.

W sekcyi rolniczej (sala Nr. 43) dzisiaj o godz. 3 popołudniu p. Brunicki Julian z Podhorzec wygłosi rzecz p. t. »Ochrona przyrody i jej pomników« dla czterech sekcyi: rolniczej, botanicznej, zoologicznej i geologicznej. Radca Zworu Prof. Stoklasa, rektor politechniki czeskiej w Pradze mówić będzie dzisiaj o godz. 4 pop. »O viniku uhlohydratu v bunce roslinne« (o tworzeniu się węglowodanów w komórce roślinnej). Jutro inżynier Rudolf Kuraż: z Pragi wypowie rzecz p. t. »Zasady konserwace pice«. (Zasady konserwacyi paszy).

W sekcyi zdrowotności publicznej odbędzie się we czwartek 20. VII rano odczyt Dr. K. Roupperta (Lwów): »W sprawie grzybów trujących w Galicyi«.

Demonstracye roentgenograficzne. Dzisiaj o godz. 12 odbędą się demonstracye przeźroczy rentgenograficznych w audytoryum kliniki ocznej. Kopernika 38.

Dr. Judt (Warszawa) Gruźlica płuc.

Dr. Barszczewski (Warszawa) Rentgenopalpacya przy chorobach żołądka i jelit.

Dr. Sabat (Lwów) Demonstracye rentgenograficzne.

Dr. Gładij (Kraków) Pokazy rentgenograficzne.

Wykład o mikroskopie. Dzisiaj we środę o godzinie $7^{1}/_{2}$ wieczorem wygłosi w sali magazynu medycznego Dra B. Drobnera w gmachu Akademii handlowej (II piętro) inżynier Kitterle z Wiednia odczyt p. t. Ostatnie udoskonalenia mikroskopu — z demonstracyami.

* * *

Wycieczka krajoznawcza. Staraniem Sekcyi został już wydrukowany i wydany P r z e w o d n i k p. t. »Dunajcem z niziny Nadwiślańskiej w Tatry« pod redakcyą Dra L. Sawickiego. Na przewodnik ten, mający być podręcznikiem dla uczestników wycieczki, złożyły się prace 10 specyalistów z rozmaitych działów fizyografii kraju, a więc z geografii, morfologii, geologii, mineralogii, zoologii, botaniki, antropologii, folkloru, mowy ludowej, prehistoryi, antropogeografii i stosunków gospodarczych. Przewodnik uwzględnia więc cały obszar wiadomości, dotyczących przebieganego szlaku, przez co staje się pożyteczną lekturą nie tylko dla uczestników wycieczki, lecz także dla osób interesujących się wogóle fizyografią kraju, jego historyą, zaludnieniem i stosunkami ekonomicznymi mieszkańców. Uczestnicy wycieczki otrzymują Przewodnik bezpłatnie — inne osoby za opłatą 1 kor.

* * *

Wystawa minerałów polskich. Urządzona z okazyi Zjazdu wystawa polskich minerałów otwarta będzie z dniem 18. b. m. i trwać będzie do 23 t. j. do dnia zamknięcia Zjazdu. Wstęp. na nią jest wolny dla wszystkich uczestników i gości codziennie między 9 a 12 i popołudniu między 3 a 6, pokazy zaś z objaśnieniami stale odbywać się będą bezpośrednio po naukowych posiedzeniach sekcyi III. (Mineralogii, Geologii i Geografii).

Wystawa obejmuje następujące — niektóre już dawno wyczerpane — złoża mineralne: Swoszowice, Wieliczka, Bochnia, Truskawiec, Borysław, Kałusz, Trzebionka, Kęty, Czerna, Tatry, Bolesław pod Olkuszem, Starachowice w Radomskiem, Miedzianka pod Kielcami i in. Również reprezentowane są ważniejsze krajowe skały wybuchowe.

W wystawie biorą udział: Muzeum dworskie i Państwowy zakład geologiczny w Wiedniu, Muzeum czeskie w Pradze, Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie, Muzeum Dieduszyckich we Lwowie, Gabinet geologiczny i Zakład Mineralogiczny Uniw. Jag., Kopalnie: Wieliczka, Kałusz, Czerna, tudzież osoby prywatne.

Wystawa ma znaczenie nietylko naukowe, lecz i praktyczne, bo gromadzi okazy wszystkich ważniejszych kopalń naszego kraju. Mamy tu bogatą ilustracyę naszych zasobów kruszcowych w postaci rud miedzi, cynku, ołowiu i żelaza dalej złóż soli kamiennej, soli potasowych, gipsu, siarki, wosku ziemnego oraz ważniejszych materyałów budowlanych i ornamentacyjnych.

Lecznicę Związkową (Garncarska l. 11) zwiedzać można codziennie od godziny 8 do 9 rano.

Mechanoleczniczy i ortopedyczny Zakład Zanderowski (Zyblikiewicza 9) uczestnicy Zjazdu zwiedzać mogą codziennie od godz. 8—9 rano i od 6—7 popołudniu.

Muzeum etnograficzne (Studencka 9) otwarte jest codziennie dla członków Zjazdu.

Wycieczka na wystawę hygieniczną do Drezna odbędzie się po Zjeździe w d. 22—28 bm. Zwiedzanie wystawy pod kierunkiem prof. Bujwida. Liczba uczestników musi być znaną do 20 bm. włącznie.

Zmiany i uzupełnienia odczytów należy zgłaszać do sekretarzy w poszczególnych sekcyach.

Resztę informacyj zamieszczamy w dziale »Z OSTATNIEJ CHWILI«.

Telegramy.

Na Zjazd nadeszły z wielu stron depesze. Podajemy dziś niektóre z nich; dalsze podamy jutro.

Wiedeń 18 lipca.

Szczerze żałuję, że termin otwarcia parlamentu nie pozwala mi przybyć osobiście na piękną uroczystość dzisiejszą do Krakowa, ale w dniu tym świątecznym łączyć się będę choć z daleka myślą i sercem z uczestnikami Zjazdu, przybyłymi ze wszystkich stron Polski przedstawicielami polskiej nauki, zasyłając gorące życzenia, aby rozpoczynające się obrady przyniosły jak najbogatszy plon na jej pożytek i chwałę.

Wacław Zaleski.

Bad Kissingen 18 lipca.

Wstrzymani zawodowemi pracami, zasyłamy uczestnikom Zjazdu pozdrowienie i serdeczne życzenia.

Chłapowski, Modrakowski.

Lwów 18 lipca.

Zjednoczonym pomimo rozdziału polskim lekarzom i przyrodnikom zasyła serdeczne życzenia z hasłem ad maiorem scientiae et patriae gloriam.

Wilhelm Pisek.

Bern 18 lipca.

Nie mogąc przybyć do Krakowa ślę uczestnikom Zjazdu życzenia pomyślnych obrad.

Dr. Wiktor Lampe,
docent Uniw. berneńskiego.

Piatigorsk 18 lipca.

Być nie mogę. Życzenia dla Zjazdu.

Dr. Sowiński.

Łódź 18 lipca.

Two lekarskie łódzkie przesyła uczestnikom Zjazdu życzenia, aby obecny Zjazd, jak i pogawędki stanowił poważny czynnik rozwoju nauki polskiej.

Prezes: *Krusche.*
Sekretarz: *Fonnenberg.*

Z życia Sekcyj.

Do pp. Sekretarzy sekcyjnych! Pp. sekretarze proszeni są, aby krótkie wiadomości o przebiegu posiedzeń sekcyjnych nadsyłali co dzień w południe (koniecznie) a z posiedzeń popołudniowych najpóźniej o godzinie 7-ej do drukarni Uniwersyteckiej (Zgoda 4) w kopertach, z adresem »Dziennik Zjazdu«.

Wiadomości te niezbędne są do rubryki z »Życia Sekcyj«.

Sekcya filozoficzna.

Pierwsze posiedzenie sekcyi filozoficznej odbyło się dnia 18 lipca o godzinie 3 popoł. Posiedzenie zagaił gospodarz sekcyi prof. X. Dr. Pawlicki, który w powitalnem przemówieniu poruszył kwestyę szerszego uwzględnienia strony filozoficznej Zjazdu. W dalszym ciągu witali Zjazd Prof. Dr. Twardowski imieniem Polskiego Towarzystwa Filozoficznego we Lwowie, a Prof. Dr. Straszewski imieniem Towarzystwa Filozoficznego w Krakowie; ostatni poruszył kwestyę osobnego Zjazdu filozofów polskich i w tym celu zaprosił obecnych na towarzyskie zebranie do hotelu Pollera na środę o godz. 8.

Następnie wybrano jednogłośnie przewodniczących na posiedzenia a mianowicie: X. Pawlickiego, Dra J. W. Dawida, Dra Daszyńska-Golińska, X. Dra Gabryla, Dra Garfein-Garskiego, Dra Łukasiewicza, Prof. H. Merczynga, Dra J. Ochorowicza, Dra Raciborskiego, Prof. Dra Twardowskiego i Dra Weryhę.

Przystąpiono do obrad naukowych. Referowali 1) Prof. Dr. Łukasiewicz, 2) Prof. Dr. Garbowski na temat »Zagadnienia prawdy«, które to referaty wywołały ożywioną dyskusyę. Głos zabierali: Dr. Daszyńska-Golińska, Prof. Dr. Straszewski (dwukrotnie). Dr. Wasserberg (dwukrotnie), Dr Grzybowski, Prof. Dr. Rubczyński, Dr. Bujakowski.

Sekcya nauk ścisłych.

Po wyborze przewodniczącego, którym został prof. Smoluchowski, rozpoczęto obrady.

Z porządku dziennego spadły referaty pp. Birkenmajera i Dąbrowskiego z powodu nieobecności referentów. Natomiast wszedł na porządek dzienny referat p. Kernbauma o działaniu promieni słonecznych na wodę.

Nad referatami wywiązała się ożywiona dyskusya, w której brali udział pp. Merczyng, Smoluchowski, Witkowski, Opolski, Parnass i prelegenci. Szczególniej ożywioną dyskusyę wywołał referat p. Kernbauma.

Na wniosek p. Malinowskiego Sekcya uchwaliła prosić Prezydyum Zjazdu o powzięcie następującej uchwały, jako uchwały ogólno zjazdowej:

XI. Zjazd Lekarzy i Przyrodników w Krakowie, uważając zbadanie magnetyzmu ziemskiego na ziemiach polskich za sprawę pierwszorzędnego znaczenia — uprasza Akademię Umiejętności w Krakowie o wzięcie jej w opiekę.

Ilość obecnych około 60.

Sekcya mineralogii, geologii i geografii.

Posiedzenie otwiera gospodarz sekcyi prof. Dr. Morozewicz. Wybrani zostali przez aklamacyę: Dr. Stanisław

Thugutt. Z Warszawy jako I przewodniczący, p. Zygmunt Weyberg z Warszawy jako II przewodniczący, którzy nawzajem się zastępowali podczas wygłaszanych przez siebie referatów, Dr. Julian Tokarski (Lwów) jako sekretarz.

Z powodu niezwykle ożywionej dyskusyi po referatach pp. Thugutta i Weyberga, dyskusya nad referatem Dra Kreutza »z teoryi ustroju kryształów« nie mogła przyjść do skutku, a następny referat Dra Kreutza p. t. »Przyczynki do morfologii minerałów polskich«. jakoteż referaty Dra Rozena i p. Pawlicy zostały odłożone do następnego posiedzenia.

Referat Dra Łaszczyńskiego odpadł z powodu nieobecności referenta.

Referat Dra Olszewskiego wygłoszony został przed następnymi wyjątkowo ze względu na osobę prelegenta, którzy umyślnie w tym celu na ten dzień do Krakowa przyjechał i sprowadził ze sobą na czas krótki wycofane z druku mapy. Referat p. Olszewskiego treści ekonomiczno-górniczej wzbudził dużo zainteresowania.

Po posiedzeniu o godz. 6-tej zebrani oglądali zgromadzone na wystawie polskie minerały, gdzie objaśnień udzielał prof. Morozewicz.

Liczba osób na posiedzeniu była niezwykle duża, bo przekraczająca 50 osób, między temi kilkanaście pań.

Wniosków prof Romera i Dra Kuźniara, aby w miejsce jednego posiedzenia urządzić wycieczkę, gospodarz nie dopuścił do dyskusyi, pilnując programem ustalonego porządku posiedzeń.

Sekcya zoologiczno-anatomiczna.

Posiedzenie zagaił wobec 73 zgromadzonych osób prof. Hoyer, witajac uczestników i zaproponował wybór przewodniczących poszczególnych sekcyi a mianowicie na I. posiedzenie: prof. Nussbauma ze Lwowa i Dr. Jana Sosnowskiego z Warszawy, na II. pos. prof. Kadyiego i doc. Hirschlera ze Lwowa, na III. pos. Dr. Jana Tura i Dr. Stefana Sterlinga z Warszawy, na IV. pos. p. Bronisława Możejkę z Warszawy i Dr. Grochmalickiego ze Lwowa, na V. pos. p. Stołyhwę z Warszawy i Dr. Jana Czekanowskiego z Petersburga.

Przewod. Nussbaum udzielił głosu prof. dr. Godlewskiemu, który zawiadamia, że na ostatnim międzynarodowym zjeździe zoologów, uchwalono zebrać odpowiedni fundusz na uczczenie zmarłego niedawno zasłużonego zoologa Dorana z Neapolu i porusza myśl, aby polscy przyrodnicy przyczynili się również pieniężnie do tego międzynarodowego uczczenia zmarłego. Mowca proponuje subskrypcyę spłacalną po koniec listopada b. r. Równocześnie podnosi myśl, aby starać się o uzyskanie odpowiedniego funduszu, za któryby można w stacyi zoologicznej w Neapolu stałe miejsce pracy dla zoologa polskiego. Na wniosek prof. Siedlewskiego wybrano dla spraw tych komisyę (pp. Nussbaum, Kostanecki, Godlewski, Tur i Sosnowski), która z odpowiedniemi rezultatami przyjść ma na jedno z posiedzeń sekcyi.

Następnie przystąpiono do właściwych obrad, poczynając od odczytu Dr. Kiernika. Po nim mówił prof. Maziarski i Godlewski. Wykład p. Pieczenki spadł zupełnie z porządku dziennego, a p. Dr. Weigla przeniesiono na środę popołudniu.

Sekcya botaniczna.

Posiedzenie pierwsze odbyło się wczoraj w sali wykładowej chemii lekarskiej (Kopernika 7) przy udziale 60 członków. Przewodniczący J. Rostafiński zagaił posiedzenie proponując na: posiedzenia II. 19 b. m. (rano) na przewodniczącego M. Raciborskiego (Lwów), na sekretarza W. M. Kozłowskiego (Warszawa); dla pos. III. 19 b. m. (popołud.) na przewod. B. Hryniewieckiego (Dorpat), na sekr. J. Trzebińskiego (Śmiła); dla pos. IV. 20 b. m. (rano) na przew. Z. Wóycickiego (Warszawa), na sekr. F. Tonderę (Kraków). Propozycyę przyjęto przez aklamacyę. Nastąpił wykład L. Marchlewskiego (Kraków): Dzisiejszy stan chemii chlorofilu (z demonstracyami).

We czwartek 20 b. m. przed południem odbędzie się także odczyt T. Ciesielskiego (Lwów): »Od czego zależy tworzenie się osobników tak męskich jak żeńskich u roślin, zwierząt i ludzi.

Sekcya rolnicza.

Po otwarciu obrad wczoraj popołupniu przez prof. dr. Godlewskiego wybrano przewodniczącym rektora dr. Juliusza Stoklasę z Pragi, sekretarzami Witolda Staniszkisa prof. szkoły roln. w Czernichowie i Zygmunta Pietruszyńskiego asystenta Akademii Dublańskiej.

W obradach sekcyi rolniczej brało udział przeszło 60 członków zjazdu. Między innymi byli obecni na posiedzeniu sekcyi rolnej: prezes T. Pilat, rektor J. Stoklasa, Leon Pluciński i K. Brownsford przew. stow. C, T. Gosp. z Poznania, dyr. Pomorski, dyr. Klecki, prof. Miczyński, prof. Bujak, prof. Krzemieniewski, dr. Kosiński, i St. Miklaszewski z C. T. R. z Warszawy, redaktor Z. Ludkiewicz z Wilna, dyr. Domosławski z Sobierzyna i wielu innych.

Nie odbył się odczyt prof. dr. Stefana Jentysa z powodu nieobecności prelegenta; wobec tego zabrał głos drugi referent z ramienia C. T. R. w kwestyi organizacyi niższego wykształcenia p. Antoni Piątkowski. Prelegent mówił o pozaszkolnem szerzeniu oświaty rolniczej wśród włościan, a także o systematycznem nauczaniu rolnictwa w szkołach; przedstawił w ogólnych zarysach rezultaty dotychczasowych usiłowań ze strony organizacyi rolniczych. Zdaniem prelegenta najodpowiedniejszym typem szkoły rolniczej dla synów włościan jest szkołą o kursie jednorocznym; środkami zaś do szerzenia wiedzy rolniczej wśród włościan dorosłych są: kursy kilkodniowe, lub nawet kilkomiesięczne doświadczenia nawozowe i z odmianami roślin uprawnych, lustracye gospodarstw, wystawy i pokazy, muzea, wydawnictwa fachowe, wycieczki do wzorowych gospodarstw. Co się tyczy ludzi, którzy mają zajmować się szerzeniem wiedzy rolniczej, to oprócz ludzi dobrej woli, którzy swój wolny czas tej pracy poświęcić mogą, muszą być specyalni instruktorzy rolniczy.

Następnie przemawiał p. Stanisław Tylicki o nauczaniu rolnictwa metodą poglądową i przedstawił wybitny wpływ pól demonstracyjnych na gospodarstwa włościańskie w Królestwie Polskiem.

W dyskusyi zabierali głos: prezes Tadeusz Pilat, prof. Bugiewicz, redaktor Brownsford, prof. Mikułowski, p. Chmielińska, dr. S. Kosciski, p. K. Sobieszczański, p. Domosławski, prof. Godlewski.

Uchwały odroczono do następnego posiedzenia.

Sekcya farmaceutyczna.

Posiedzenie zagaił prezes gremium gal. zach. p. Łuczko, proponując na prezesa sekcyi p. Morońskiego, na wiceprezesów pp. Sklepińskiego (Lwów) i Kłossowskiego (Zamość), na honorowych prezesów Sucheckiego i Wartkowskiygo, na sekretarzy Mostowskiego (Kraków) i B. Gładycha (Warszawa). W myśl programu wypowiedzieli swe referaty pp. Nowak (Częstochowa): »Uwagi dotyczące Towarzystw i Zjazdów aptekarskich«. Z dyskusyi wyłonił się wniosek stałych Zjazdów aptekarzy polskich. — P. Zawałkiewicz (Kamionka Strumiłowa) wypowiedział referat omawiający reformę studyów farmaceutycznych w Austryi. — P. Blumenfeld (Lwów) poruszył sprawę upadku zawodu farmaceutycznego. — P. Kłosowski (Zamość) poruszył zagadnienia analogiczne, mające na celu reformę wykształcenia zawodowego. Obecnych kilkudziesięciu aptekarzy z trzech zaborów.

Sekcya weterynaryjna

Po powitaniu 30 uczestników przez gospodarza sekcyi Dr J. Zagaję i uczczeniu pamięci niedawno zmarłego prezesa warszawskiego Towarzystwa weterynarskiego śp. Mag. H. Kotłubaja wybrano przez aklamacyę przewodniczącymi honorowymi: Piotra Boczkowskiego i Jana Koziołkiewicza, lekarzy wet. z Warszawy, Teofila Halskiego ref. dla spr. wet. w Czerniowcach, magn. Królikowskiego rektora Akad. wet. ze Lwowa, Franciszka Ponickiego kraj. ref. wet. i insp. wet. Dr Henryka Langa ze Lwowa, sekretarzami zaś lekarzy wet. Dr. M. Dalkiewicza i Röhrenscheffa ze Lwowa, Alfreda Ramera z Rohatyna i Stefana Rosslera z Borszczowa. P. Piotr Boczkowski objąwszy przewodnictwo, udzielił głosu lek. wet. Z. Szydłowskiemu z Tarnowa, który przedstawił najnowszy system marek usznych do znaczenia zwierząt domowych. Marki te są kombinacyą dotychczas znanych paskowych marek do znaczenia bydła rogatego i guzikowych dla nierogacizny.

Następnie zgodnie z programem sekcyi wygłosili referaty: Prof. Dr K. Panek, Dr H. Lang, Teofil Halski i i.

Z sekcyi medycyny wewnętrznej.

Posiedzenie Sekcyi medycyny wewnętrznej wspólnie z sekcyą teoretyczną odbyło się wczoraj o godz. 3-ej popołudniu w Coll. medicum.

Zagaił obrady prof. Reiss, poczem wybrano przewodniczącymi Drów: Andarsa, Baranowskiego, Hławę, Sokołowskiego, Hudelskiego, Bączkiewicza, Halbana, Raczyńskiego, Gajkiewicza, Flataua, Rejchmana, Kaświrskiego, Malinowskiego i Kozerskiego. Następnie przewodnictwo objęli Gluziński, Sokołowski i Hlawa.

Stosownie do programu wygłosili referaty o arytmii sercowej prof. Ciechanowski, Franke, Janowski i Latkowski.

Sekcya chirurgiczna.

Zebranych powitał w klinice chir. prof. Kader. Przewodniczącym obrano prof. Rydygiera, który odstąpił przewodnictwo prof. Kryńskiemu z Warszawy. Referaty wygłosili:

Rydygier (Lwów): O wycinaniu sterczu (prostatectomia).

Mincer (Warszawa): O usuwaniu całkowitem pęcherza moczowego wraz z gruczołem krokowym (przedstawienie chorego).

C. Stankiewicz (Warszawa): Kilka uwag z powodu przypadku wynicowania pęcherza moczowego (operacya Maydl-Borelius'a).

W. Chlumsky (Kraków): W sprawie operacyjnego leczenia wynicowania pęcherza (Ectopia vesicae).

Zaremba (Husiatyn): Przypadek kamienia pęcherza moczowego, powstałego dokoła ciała obcego (fasola).

B. Kader (Kraków): W sprawie ujednostajnienia pola operacyjnego w miednicy małej przy operacyach na pęcherzu i prostnicy.

L. Mieczkowski (Poznań): Stosunek nerek do jelita grubego.

T. Ostrowski (Lwów): Leczenie chirurgiczne nerki ruchomej.

M. Szeligowski (Lwów): O wynikach operacyjnego leczenia guzów nadnercza.

Z. Radliński (Kraków): W sprawie dyagnostyki czynnościowej nerek (praca doświadczalna).

W dyskusyi zabierali głos prof. Kryński, prof. Rutkowski, prymaryusz z Niem. Brodu Zahradnicki (po czesku) i w. i.

Sekcya okulistyczna.

Na posiedzeniu popołudniowem wtorek 18 lipca obecnych członków 29. Prof. Wicherkiewicz, gospodarz sekcyi wita zebranych, wyraża ubolewanie, że do tej pory nie przyszło do zawiązania ogólnego Towarzystwa okulistów polskich, a natomiast utworzyło się Towarzystwo wyłącznie w gronie kolegów warszawskich i wskazuje na potrzebę omówienia i załatwienia sprawy powszechnego Towarzystwa okulistów polskich na osobnem w tym celu odbyć się mającem, posiedzeniu.

Prezesami honorowymi sekcyi okulistycznej zamianowano prof. Macheka ze Lwowa, Dra Kramsztyka z Warszawy, doc. Rumszewicza z Kijowa i Dra Kolińskiego z Łodzi. Sekretarzami honorowymi: prof. Bednarskiego, Doc. Reisa ze Lwowa, Dra Marczewskiego z Częstochowy, Dra Karnickiego z Petersburga, Dra Tkalcića z Zagrzebia.

Dr Ziemiński z Warszawy i Dr Noiszewski z Dźwińska przysłali zawiadomienie, że z powodu ważnych przeszkód na Zjazd przybyć nie mogą.

Dla zredagowania wniosków w sprawie jaglicy w celu przedłożenia ich do uchwały na ostatniem ogólnem posiedzeniu Zjazdu wybrano komisyę złożoną z Drów Kramsztyka, Kolińskiego, Rumszewicza i Łuniewskiego.

Sekcya stomatologów polskich.

Posiedzenie 1-sze. Wtorek dnia 18 lipca 1911. sala wykładowa c. k. Ambulatoryum dentystycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego Rynek gł. Obecnych 37 członków.

Gospodarz sekcyi, prof. dr. Wincenty Łepkowki zagaja posiedzenie, wita w serdecznych słowach członków z pod trzech zaborów.

Na przewodniczących honorowych wybrani: dr Leszczyński Adam i dr. Gruszczyński Aleksander z Warszawy, dr Cieszyński Antoni z Monachium, dr Gustaw Lippel z Wiednia, dr Merunowicz Tadeusz z Krakowa. Prezesem zostaje wybrany jednogłośnie dr Leszczyński Adam z Warszawy. Sekretarz główny: dr Gustaw Praetzel, sekretarze: dr Schalitt, dr Zalewski, dr Stefański.

Na porządku dziennym odczyt dr Gruszczyńskiego Aleksandra: »O aseptyce i antiseptyce w dentystyce«. W dyskusyi zabierali głos pp. Łepkowski, Cieszyński, Brenneisen, Steinberg, Gelbart, Lippel.

Dr Cieszyński mówi na temat: »Uwagi nad znieczulaniem w dentyst. zachowawczej. W dyskusyi zabierali głos pp. Gelbart, Lippel, Perliński, Syrop.

Dr Lippel mówił potem na temat: »Stanowisko lekarza-dentysty wobec nauki».

Z ostatniej chwili.

Raut. W salach Starego teatru komitet gospodarczy podejmował wczoraj wieczór uczestników Zjazdu. Było to jedno z najwykwitniejszych zebrań towarzyskich w ostatnich czasach w Krakowie. Honory domu czynił prof. Nowak w otoczeniu członków komitetu. Zebranie przeciągnęło się do późna.

Szopka krakowska »Zielonego Balonika«.

Na ogólne żądanie członków Zjazdu odbędą się dwa przedstawienia »Szopki« w małej sali Starego Teatru dzisiaj i w piątek. Początek o godzinie 8-ej i pół wieczór. Wstęp tylko za zaproszeniami, które ewentualnie otrzymywać można i nabywać bilety w restauracyi Starego Teatru od 11—1 przedp. i od 4 do 8 wieczór.

Lista uczestników.

Adelman Aleksander, Kraków, Rynek 9.
Aleksiewicz Józef, Lwów, Kopernika 20.
Assinger Anna, Wiedeń, Royal Hotel.
Assinger Ludwik, Wiedeń, Royal.
Bańkowski Julian, Kraków, Lubicz 34.
Bańkowski Zdzisław, Pszczelin, gub. Warsz. Lubicz 34.
Batawia Ludwik, Częstochowa, Czysta 14.
Beck Adolf, Lwów, Basztowa 5.
Beck Zofia, Lwów, Basztowa 5.

Biała Jadwiga, Śląsk pruski-Rybnik, Hotel Saski.
Bier Leonard, Kraków, Strzelecka 9.
Birkenfeld Gustowa, Tarnopol, Royal.
Biesiekierski Ludwik, Częstochowa, Jabłonowskich 4.
Bilowicki Leopold, Lwów, Kopernika 15.
Birkenfeld Karol, Tarnopol, Royal.
Bley Feliks, Kraków, Kopernika 17.
Blumenfeld Emanuel, Lwów, Grand Hotel.
Boczar Stanisław, Kraków, Szczepańska 3.
Bolechowski Jan, Pabianice, gub. Piotrowska, Rynek Kleparski 6.
Bolechowska Teofila, Pabianice, gub. Piotrowska, Rynek Kleparski 6.
Breneisen Leopold, Warszawa, Hot. Narodowy.
Breneisen Helena, Warszawa, Hot. Narodowy.
Browicz Tadeusz, Kraków, Krupnicza 5.
Borowiecka Jadwiga, Kraków, Kopernika 20.
Brzeziński Edmund, Zakopane, Podwale 3.
Brzozowski Kazimierz, Łódź, Stachowskiego 19.
Brzozowska Marya, Łódź, Sobieskiego 19.
Buchowiecki Stefan, Olkusz, Hot. Krakowski 3.
Budziński Stefan, Zychlin, Hot. Narodowy.
Budzińska Zofia, Zychlin, Hot. Narodowy.
Bugiewicz Bolesław, Prof. Czernichów, Pijarska 21.
Bujan Władysław, Kraków, Długa 58.
Bylicki Władysław, Lwów, Grand Hotel.

Chmielewski Zdzisław, Dublany.
Chmieliński Jan, Łowicz, gub. Warszaw., Marka 23.
Chmielinska Aniela, Łowicz, gub. warszawska, Marka 23.
Chojko Adam, Radom, Krakowski hotel Nr. 20.
Cholewiński Władysław, Rypin, gub. płocka, hotel Grand.
Ciechanowski Stanisław, Kraków, Nowowiejska 2.
Cieszyński Antoni, Monachium, Radziwiłowska 23.
Ciotczyk Sergiusz, Warszawa, Szlak 7.
Cohn Maksymilian, Łódź, Bonerowska 15.
Cwiklicer Ludwik, Dobromil, Starowiślna 10.
Cybulski Napoleon, Kraków, Basztowa 5.
» Benjamin » » 5.
Cybulska Julia, » » 5.
Cykowski Stanisław, Warszawa, hotel Saski.
Czajkowski Józef, Sosnowiec, Grand hotel.
Czarnecki Augustyn, Berlin, Czysta 13.
Czartkowski, Adam, Warszawa, hotel Drezdeński.
Czekanowski Jan, Petersburg, hotel Saski.
Czernecki Wincenty, Lwów, Kopernika 15.
Czop Zygmunt, Jaworze, Łobzowska 31.
Czubalski Franciszek, Lwów, Wolska 28.

Danielski Zygmunt, Lwów, hotel Pollera.
Danysz Regina, Warszawa.
Dadej Kazimierz, Kraków, Pijarska 5.
Dattner Hugo, Lwów, Rynek 29.
Dawid Władysław, Krak. Krupnicza 16.
Dehnel Maryan, Kraków, Kopernika 40.
Dłuski Kazimierz, Zakopane, Centralny hotel.
Dłuska Bronisława, Zakopane, Centralny hotel.
Dobrzański Lucyan, Garwolin, gub. siedlecka, hotel Centralny.
Dobrowolski Michał, Podgórze.
Dobrzyńska-Rybicka Ludwika, Poznań, Kapucyńska 5.
Domaszewicz Aleks. Lwów, hotel Europejski.
Drege Wanda, Warszawa, hotel Pollera.
Drexler Ignacy, Lwów, Batorego 4.
Dunikowski Emil, Lwów, Zwierzyniec 135.
Dunikowska Marya, Lwów, Podwale 3.
» Helena, » » 3.
Dziekoński Paweł, Mińsk litew., hotel Kleina.
Dziekońska Janina, Mińsk litew., hotel Kleina.
Dziamarski Stanisław, Warszawa, Lituania, Podole 3.
Dziewulski Wacław, Kraków, Obserwatoryum.
Dziewulska Marya, Kraków, Obserwatoryum.
Dudziński Jan, N. Sącz.

Dyska Emilia, Moskwa, Straszewskiego 27.
Dutkiewicz Antoni, Kaźmierza Wielka, Kopernika 7.
Duschateau Henryk, Opatów, gub. radomska, Graniczna 6.
Eberowa Hermina, Busk, Krakowska 10.
Edelschein Adam, Lwów, Kopernika 40.
Epstein Maurycy, Kraków, Kopernika 40.
Edelman Adolf, Kraków, Zielona.
Erbrich Feliks, Warszawa, Grand hotel.
Felauer Marya, Zakopane, hotel Centralny.
Filleborn Julian, Dźwińsk, Wolska 28.
Franke Maryan, Lwów, hotel Pollera.
Frankowski Walery, Lwów, hotel Centralny.
Gal Henryk, Wiedeń, Polonia.
Garfein-Garski Stanisław, Lwów.
Gałecki Stanisław, Rudki pod Warszawą, Batorego 22.
Gedrojć Juraha Stefania, Mińsk litewski, Straszewskiego 27.
Gedrojć Juraha Władysław, Mińsk litewski, »
Geisler Piotr, Koszyce, Karmelicka 20.
Geldbard Henryk, Warszawa, Narodowy.
Gelbard Adolf, Częstochówa, Narodowy.
Gertler Norbert, Kraków, Gertrudy 18.
Glaser Henryk, Kraków, Zyblikiewicza 9.
Gliński Mieczysław, Warszawa, Polski.
Glixelli Stanisław, Warszawa, Batorego 25.
Gluziński Antoni, Lwów, Szewska 19.
Gluziński Lesław, Lwów, Szewska 19.
Goetel Walery, Wiedeń, Krupnicza 8.
Godlewski Emil st. Kraków, Swoboda 3.
Godlewski Emil mł. Kraków, Zyblikiewicza 11.
Godlewski Maryan, Kraków, Łobzowska 6.
Godlewski Tadeusz, Lwów, Swoboda 3.
Guranowski Z. Warszawa.
Guranowska, Warszawa.
Gońkowa Marya, Lwów, Pijarska 1.
Górski Czesław, Bochnia.
Gostkowska Ludwika, Raciborz, Hotel Central.
Greliński Adam, Lwów, Prądnik czerwony.
Grek Jan, Lwów, Kopernika 15.
Grochmalicki Jan, Lwów, Swoboda 7.
Grodecki Mieczysław, Stanisławów, Pańska 9.
Gruszczyński Aleksander, Narodowy.
Grzybowski Grzegorz, Kraków, Mały Rynek 4.
Grzybowski Seweryn, Król. Pol. Gonbin gub. Warsz. Straszewskiego 27.
Gutwiński Roman Krak. Karmelicka 56.
Habicht Kazimierz, Krak. Wielopole 4.
Hakbeil Bronisław, Kopernika 40.
Halski Teofil, Czerniowce, Hotel Krakowski.
Hładej Michał, Kraków, Kopernika 20.
Heinrich Władysław, Kraków, Retoryka 3.
Herman Władysław, Lwów, Graniczna 14.
Hirschler Jan, Lwów, Szpitalna 20.
Huppenthal Karol, Lwów, Kanonicza 15.
Iłowiecki Mateusz, Leżajsk, Hotel Krak.

Jabłczyński Kazimierz, Fryburg. Długa 59.
Jachimowicz Edward, Kraków, Straszewskiego 26.
Jakimiak Bolesław, Warszawa, Centralny.
Jakimowicz Jan, Warszawa, Karmelicka 40.
Jakubski Antoni, Lwów, Sboboda 7.
Jankowski Czesław, Warszawa, Gr. Hot.
Jahr Karol, Kraków.
Jarocki Kazimierz, Kijów, Gr. Hotel.
Jaroszyński Tadeusz, Warszawa, Studencka 14.
Jaworski Józef, Warszawa, Wielopole 4.
Jaworowski Mieczysław, Jasło, Niecała 6.
Jaworowicz Feliks, Bytom, Karmelicka 24.
Jedličzka Michał, Lwów, Kopernika 20.
Jekels Ludwik, Bystra, Szujskiego 5.
Jermułowicz Franciszka, Warszawa, Karmelicka 62.
Jeżower Fryderyka, Rzeszów, Krakowska 35.
Junger Jakób, Kraków, Krakowska 13.
Juras Antoni, Biała.
Jurasz Antoni, Lwów, Bracka 10.
Kader Bronisław, Kraków, Basztowa 4.
Kączkowski Józef, Warszawa, Dunajewskiego 6., Królewianka.
Kączkowski Janusz, Warszawa, Dunajewskiego 6., Królewianka.
Kalinowski Stanisław, Warszawa, Hotel Pollera.
Karszo Siedlewski Aleks, gub. Radomska, Graniczna 4.
Kadyi Henryk, Lwów. Filipa 5.
Karwacki Leon, Warszawa, Zyg. Augusta 1.
Kasprzycki Tadeusz, Lwów, Karmelicka 40.
Kędzierski Lucyan, Raków Częstochowa, Zacisze 3.
Kępiński Witold, Warszawa, Hotel Belwedera Pawia.
Kernbaum Mirosław, Paryż, Hotel Pollera.
Kijewski Juliusz, Kalisz, Hotel Krak.
Kikinger Edward, Lwów, Graniczna 15.
Kisler Józef, Warszawa, Podwale 2.
Kisler Marya, Warszawa, Podwale 2.
Klecki Karol, Kraków, Wielopole 8.
Klecki Waleryan, Kraków, Krupnicza N. 2/3.
Klemensiewicz Zygmunt, Kraków, Anny 5.
Kling Kazimierz, Lwów, Floryańska 44.
Klinkowstein Roman, Grodno, Krowoderska 45.
Kłossowski Zezisław, Zamość, Floryańska 32.
Kobyliński Alfons, Brussi Prusy zachodnie, Jabłonowskich 1.
Koczatkiewicz Wład., Warszawa, Graniczna 6.
Kohlberger Wład., Lwów, Hotel Austrya.
Koliński Józef, Łódź, Sobieskiego 19.
Kolińska Marya, Łódź, Sobieskiego 19.
Komorowski Bolesław, Kraków, Borelowskiego 6.
Konopacka Bronisława, Lwów, Batorego 25.
Kopciński Stefan, Kochanówka ad Łódź, Kleparz 6.
Kopczyński Stanisław, Warszawa, Studencka 14.
Kopcińska Marya, Łódź, Kleparski 11.
Korabczyńska Bronisł., Kraków, Kopernika 17.
Kordowski Władysław, Warszawa, Łobzowska 31.
Kosmacińska Jadwiga, Płock, Hotel Narodowy.
Kosmaciński Wład., Płock, Hotel Narodowy.
Kossuth Stefania, Kielce, Studencka 5.
Kostrzewski Józef, Kraków, Kopernika 15.
Kozłowski Bronisław, Drohobycz, Graniczna 6.
Kożuchowski Tomasz, Kulparków, Kopernika 40.
Kowalska Wanda Wierusz, Dziadkowa Poznań, Dunajewskiego 6.
Krahelska Marya, Wilno, Kopernika 12.
Kramarzyński Mieczysław. Lwów, Hotel Centralny.
Kramarzyński Adam, Kraków, Mikołajska 26.
Krzymuski Feliks, Kalisz, Hotel Krak.
Krzysztoń Kazimierz, Kraków, Dietla 75.
Kujawski Kazimierz, Lituania, Podwale 3.
Kulesza Józef, Warszawa, Łobzowska 4.
Kubacz Helena, Gdańsk, Dunajewskiego 6.
Kučera Paweł, Lwów, Dietla 97.
Kurzyniec Wojciech, Dąbrowa, Anny 5.
Landau Rafał, Kraków, Dietla 47.
Landau Jan, Kraków, Kopernika 90.
Leszczyński Adam, Warszawa, Hotel pod Różą.
Leśniowski Antoni, Warszawa, Saski Hotel.
Lewicki Michał, Kraków, Radziwiłłowska 8.
Lewkowicz Ksawery, Kraków, Łazienna 3.
Likiernik Artur, Sosnowiec, Starowiślna 1.
Likiernik Maurycy, Warszawa, Podwale 3.
Lippel Gustaw, Wiedeń, Podgórze.
Lipski Kaźmierz, Lwów, Zyklikiewicza 14.
Loria August, Nowy Targ, Pension Polonia.
Ludkiewicz Zdzisław, Wilno, Red. Tyg. Rol., Wolska 28.
Łaba Roman, Lwów, Kopernika 15.
Łazowski Wacław, Charbin, Hotel Royal.
Łogucki Augustyn, Warszawa, Jana 15.
Łomnicki Maryan, Dublany.
Łuczko Karol, Podgórze.
Łukasiewicz Jan, Lwów, Karmelicka 24.
Łukaszewicz Karol, Kraków, Tomasza 9.
Łuniewski Stefan, Kołomyja, Batorego 20.
Machek Emanuel, Lwów, Krupnicza 5.
Majewski Adam, Lwów Lublin, Kopernika 40.
Majewski Adam, Lwów, H. Saski.
Malinowski Feliks, Warszawa, Polonia,
Malkiewicz Jan, Mińsk, H. Victoria.
Mandelbaum Zofia, Nadwórna, Rzeźnia.
Mandelbaum Gabryel, Nadwórna, Grzegórzki Rzeźnia.
Marciszewicz Feliks, Kraków, Wiśna 10.
Majewski Feliks, Warszawa, Łobzowska 12.
Manduk Wacław, Warszawa, H. Kleina, Gertrudy 12.
Malinowski Gustaw, Czernichów, Stachowskiego 30.
Mańkowski Ludwik, Lwów-Kulparków, Studencka 5.
Marcinkiewicz Teodozy, Kraków, Zgoda 1.
Marczewski Józef, Częstochowa, Studencka 6.
Mars Antoni, Lwów, Krupnicza 5.
Matula Dyonizy, Podgórze.
Mehrer Franciszek, Lwów, Kopernika 40.
Meisels Zygmunt, Jarosław, H. Kleina.
Prof. Merczyng Henryk, Petersburg, Grand H.
Mglei Julia. Rzeszów, Studencka 5.
Michalski Władysław, Łódź, Karmelicka 24.
Michel Włodzinierz, Kraków, Michałowskiego 4.
Miczyńska Natalia, Dublany, Zwierzyniec-Salwator.
Miczyński Józef, N. Sącz, Zwierzyniec-Salwator.
Mika Kazimierz ksiądz, N. Sącz, Kopernika 26.
Miklaszewski Bolesław, Warszawa, Studencka 15.
Mikucki Ksawery, Kraków, Rynek 22.
Mikulski Antoni, Lwów-Kulparków, Studencka 5.
Milkuszyc Dorota, Warszawa, Stachowskiego 12.
Mincer Adam, Warszawa, H. Saski.
Moraczewski Iwo, Litwa Unikowszczyzna, Graniczna 2.
Morozewicz Józef, Kraków, Wolska 9.

Mościcki Konrad, Kraków, Wolska 34.
Mostowski Stanisław, Kraków, Powiśle 12.
Müller Emil, Lwów, Stolarska 6.
Natanson Stefan, Kraków, Jabłonowskich 3.
Natansonowa Leonia. Warszawa, Jabłonowskich 3.
Nencki Kazimierz, Piotrków, Grand H.
Nencka Marya, Piotrków, Grand Hotel.
Nitsch Kazimierz, Kraków, Jabłonowskich 24.
Nowak Franciszek, Częstochowa, H. Krakowski
Nowak Jan, Lwów, Lubicz 34.
Nowotna Wanda, Kraków, Łobzowska 12.
Nowaczek Stanisław, Kijów. Grand H.
Nowotny Gustaw, Kraków, Łobzowska 12.
Nunberg Herman. Bystra, Szujskiego 5.
Nussbaum Józef. Lwów, Graniczna 6.
Obrąpalska Kazimiera. Kijów, Studencka 21.
Ochorowicz Julian, Warszawa, Podole-Studencka 14.
Offenberg Jan, Mińsk lit., H. Wiktorya.
Olbrycht Jan, Kraków, Colleg, medic.
Olszewski Karol, Kraków, Jagiellońska 22.
Olszewski Stanisław, Lwów, H. Europejski.
Ostrowski Tadeusz, Lwów, Jagiellońska 9.
Ozarkiewicz ze Lwowa, Garncarska 17.
Pajewska Helena, Pabianice, gub. piotrk. Rynek 6.
Paderewski Zbigniew, Warszawa, Szujskiego 9.
Pańczyszyn Maryan, Lwów, Kopernika 15.
Panek Jan, Krosno, Podgórze, Kilińskiego 11.
Parnas Jakób, Strassburg, Grand hotel.
Pasierbiński Jan, Zawiercie, hotel Krakowski.
» Konrad, Zawiercie, hotel Pollera.
» Stanisław, Zawiercie, hotel Krak.
Pasławska Zofia, Lwów, Jana 13.
Potrzobowski Karol, Lwów, Pawia Belwedere.
Pawlikowska Anna, Kraków, Sobieskiego 10.
Pawłowski Stanisław, Lwów, Szujskiego 5.
Pęczkowski Włodzimierz, Sanok, Loretańska 12.
Piasecka Marya, Rumunia, Floryańska 36.
Piasecki Tadeusz, Rumunia, Floryańska 36.
Piasecka Gizela, Lwów, Niecała 9.
Piasecki Eugeniusz, Lwów, Niecała 9.
Piątowski Stanisław, Radom, Karmelicka 60.
Pieniążek Przemysław, Kraków, Bracka 10.
Pileski Oskar, Lwów, Marka 21.
Piltz Eugenia, Kraków, Kopernika 23.
» Jan, » » 23.
» Zofia, » » 23.
Pisarski Tadeusz, Kraków, Długa 29.
Piłsudzki Bronisław, Stachowskiego 12.
Piwowar Adam, Ząbkowice, Król. Pol., Kleparz 14.
Podłęski Walenty, Kraków, Jagiellońska 6, I p.
Polak Józef, Warszawa, hotel Europejski.
Poluszyński Gustaw, Kałusz, Felicyanek 11.
Ponikło Stanisław, Kraków, Pędzichów 5.
Powalko Bronisław, Maryampol.
Pożerska Marya, Paryż, Lubicz 38.
Pożerski Edward, Paryż, Lubicz 38.
Progulski Stanisław, Lwów, Zyblikiewicza 11.
Puzyna Józef, Lwów, Pałac biskupi, Franciszkańska 3.
Raabe Henryk, Skierniewice Król. Pol.
Radliński Zygmunt, Kraków, Kopernika 40.
Reinhold Józef, Kraków, Zwierzyniecka 21.
Rogala Wojciech, Lwów, Łobzowska 45.
Rogalski Tadeusz, Kraków, Kopernika 17.
Rolle Karol, Podgórze, Floryana 5.
Romer Eugeniusz, Lwów, Szujskiego 8.
Rosenblatówna Henryka, Łódź, Bonerowska 11.
Rossołłek Wiktor, Skalbmierz, kielecka gub. Grodzka 13.
Rossołłowa Stefania, Skalbmierz, gub. kielecka, Grodzka 13.
Roszkowski Maryan, Warszawa, hotel Pollera.
Rychliński Karol, Warszawa, hotel Pollera.
» Wacław, Kraków, Kilińskiego 5.
Rydyger Antoni, Lwów, hotel Saski.
» Ludwik, Lwow, hotel Saski.
Rzewuski Maryan, Warszawa, Szujskiego 9.
Safarewicz Aleksander, Wilno, Krupnicza 9.
Safarewiczowa Janina, Wilno, Krupnicza 9.
Schramm Hilary, Lwów, Klin. Chirurg. Kopernika 40.
Seidman Maurycy, Krak. Kopernika 40.
Serwa Emilia, Janok, Filipa 3.
Serwa Marya.
Serwa Zofia.
Siedlecka Anna, Krak. Zacisze 16.
Siedlecki Michał, Krak. Zacisze 16.
Siegelbaum Jakób, Busk, Krakowska 10.
Sieradzki Wład. Garncarska 1, u p. Wittiga.
Sierpińska Marya, Warszawa, Hotel Drezdeński.
Sierpiński Konstanty, Warszawa, Drezdeński Hotel.
Sklepiński Karol, Lwów, Saski Hotel.
Skórczewski Witold, Krynica, Łobzowska 12.
Skucińska Stanisława, Rzeszów, Studencka 5.
Skuciński Jan, » »
Słomiński Maciej, Pułtusk -Warszawa, Hotel Narodowy.
Smoluchowska Zofia, Lwów, Bracka 13.
Smoluchowski Maryan » »
Sobieszczański Kwiryn, Podlodów, Hotel Saski.
Sołowij Adam, Lwów, Straszewskiego 27.
Sołtysik Tomasz, Kraków, Gimnazyum III.
Sosnowski Jan, Warszawa, Swoboda 7.
Spatz Olga, Jarosław, Zacisze 7.
Staff Franciszek, Krak. Szlak 20.
Staniszewski Władysław, Warszawa, Hotel Europejski.
Staniszkis Witold, Kraków, Zabia, Studyum rol.
Stankiewicz Czesław. Warszawa, Krakowski hotel.
Stankiewicz Józef, Kielce, Starowiślna 8.
Stankiewicz Marya, Warszawa, Krakowski.
Stanowski Zygmunt, Radomyśl Mały, Kilińskiego 18.
Stefańska Jadwiga, Pabianice K. p., Kleparz 11.
Stefański Wacław, » »
Steinberg Bernard, Kraków, Karmelicka 1.
Steinhaus Hugo, Jasło, Sebastyana 8.
Sterling Stefan, Warszawa, Wielopole 7.
Sterling Wacław, Warszawa, Hotel Saski.
Steuermark Zygmunt, Kraków, Starowiślna 1
Stobiecki Stefan, Kraków, Czysta 7.
Stögbauer Adam, Lwów, Pawia 8, III p.
Stolfowa Jadwiga, Lwów, Niecała 9.
Stołyhwo Kazimierz, Warszawa, Straszewskiego 27.
Stołyhwo Marya » »
Straszewski Maurycy, Kraków, Smoleńska 18.
Stroński Fortunat, Lwów, Łobzowska 45.
Suchcicki Teofil, Warszawa, Hot. Belwedere.
Suchocki Stanisław, Pleszew poznań. Karmelicka 62.
Dr Karel Sulc, Michałkowice Morawska Ostrowa, Batorego 25.

Surzycki Józef, Kraków, Franciszkańska 1.
Świdziński Adolf, Łódź, Hot. Krakowski 36.
Świątkowski Jan, Lwów, Hot. »
Świerzyński Wincenty, Kijów, Studencka 21.
Szajnocha Władysław, Kraków, Kolejowa 4.
Szeligowski Mirosław, Lwów, Kopernika 40.
Szuman Leon, Toruń, Wolska, 32.
Sznuk Tadeusz, Pstrowiec gub. Radom., Podwale 3.
Sznuk Zofia » » »
Szyc Leonarda, Warszawa, Stachowskiego 12.
Szydłowski Stefan, Myszków, Hot. Krakowski.
Szymanowski Ludwik, Łowicz, Karmelicka 40.
Szymanowski Stanisław, Petersburg, Jabłonowskich 4.
Szymański Włodz. Granica. Floryańska 24.
Tarchalski Józef, Zator, Hotel pod Różą.
Tarnawski Apolinary, Kossów, Zacisze 14.
Thugutt Stanisław, Warszawa, Karmelicka 20.
Till Stanisław, Kraków, Muzeum przemysłowe.
Tobiesza Stanisław, Kraków, Kopernika 12.
Tokarski Julian, Lwów, Szujskiego 5.
Tokarski Zenon, Żyrardów, Kopernika 8.
Tomczyk Stanisław, Kraków, Studencka 29.
Tow. Gospodarskie, Lwów.
Troczewski Antoni, Kutno, Drezdeński.
Tylicki Stanisław, Warszawa, Hotel europ.
Tymowski Wacław, Łódź, Hotel Pollera.
Wachnianin, Rynek Kleparski 5, II p.
Wachtel Zygmunt, Kraków, Straszewskiego 21.
Wasserberg Dora, Kraków, Krakowska 35.
Wastkowski Dyonizy, Wyszków K. P., Hotel Nar.
Warzyszkiewicz Mieczysław, Kraków, Kopernika 40.
Weinfeld Rudolf, Lwów, Długa 37.
Wechsler Emil, Lwów, Starowiślna 8.
Welecki Stanisław, Kraków, Kopernika 7.
Wertenstein Ludwik, Warszawa, Karmelicka 40.
Węgrychowski Kazimierz, Szydłowiec, gub. Radomska, Wielopole 7.
Wierzbicki Władysław, Tarnów, Batorego 1.
Wieser Ignacy, Lwów, Rynek.
Winiarski Józef, Warszawa. Dunajewskiego 6.
Wiszniewski Juliusz, Warszawa, Studencka 14.
Wiszniowski Tadeusz, Lwów, Dolnych Młynów 5.
Witkowska Antonina, Kraków, Bernardyńska 13.
Witkowska Marya, Kraków, Bernardyńska 13.
Witkowski August, Kraków, Bernardyńska 13.
Witwicki Władysław, Lwów, Karmelicka 10.
Włodek Jan, Mydlniki.
Wolski Wacław, Lwów, Pijarska 11.
Wołowski Ryszard, Sochaczew, gub. Warsz., Podwale 3.
Woźny Wincenty, Kraków, Długa 51.
Wüssenfeld Józef, Kraków, Kopernika 40.
Wyżykowski Zofia, Kraków, Siemiradzkiego 6.
Zaborowski Stanisław, Warszawa, Grand Hotel.
Zagórski Józef, Wiedeń, Czarnowiejska 1.
Zalewski Stanisław, Petersburg, Studencka 9.
Zaorski Jan, Lwów, Kopernika 40.
Zapasiewicz Antoni, Warszawa, Rakowicka 3.
Zawadzki Józef, Warszawa, Hotel Nar.
Zawadzki Józef, Warszawa, Batorego 25.
Zawałkiewicz Wanda, Kamionka strum., Loretańska 4.
Zawałkiewicz Zdzisław, Kamionka strum., Loretańska 4.
Zbyszewski Leon, Lwów, Wolska 11.
Zembrzuski Ludwik, Warszawa, Loretańska 4.
Ziobrowska Helena, Borek fałęcki, p. Podgórze.
Ziobrowska Janina, Borek fałęcki, p. Podgórze.
Ziobrowski Stanisław, Borek fałęcki. p. Podgórze.
Zygmuntowska Wanda, Kraków, Szlak 18.
Żabko Protopowicz, Wilno, Hetel Wiktorya.
Żołędziowski Maksymilian, Dąbrowa Górnicza, Hotel pod Różą.
Żuławski Karol, Kraków, Długa 82.
Żuławski Kazimierz, Kraków, Garbarska 7.

Razem osób 443; ogółem dotąd członków 1025.

Odbito w drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego pod zarządem Józefa Filipowskiego w Krakowie 1911 r.